

Kan man forudsige kriminalitet?

v/Morten Ejrnæs

Nogle få indledende bemærkninger om mit oplæg

Ungdomskriminalitetsnævnens arbejde er kun et af en række former for både kriminalpræventivt og socialt arbejde, hvor man er arbejder med risikofaktorer, og risikovurdering. Risikovurdering blevet et mere og mere almindeligt værktøj

Jeg mener, at der er grund til se kritisk på dette værktøj

Mit oplæg skal ses i denne sammenhæng.

- Jeg vil gerne introducere nogle overvejelser omkring:
- Har vi en undersøgelsesbaseret viden om risikoens størrelse til, at vi kan lave en prognose, der præcist udpeger en gruppe, som har en meget høj risiko, fx over 25 eller 50 % for at blive kriminelle?
- Hvad betyder det, at professionelle generelt overvurderer risikoen for kriminalitet?
- Hvad betyder det, at professionelle ikke har et præcist sprog om risiko?
- Hvad betyder disse forhold for Ungdomskriminalitetsnævnets arbejde?

Disposition:

1. Hvordan vurderer praktikere risikoen for debutkriminalitet?
 - a) Kan faktiske risiko (actuarial risk) bruges til at udpege den rigtige målgruppe for forskellige typer foranstaltninger?
 - b) Kan praktikere kommunikere præcist om risikoen?
2. Forudsigelse af kriminalitet. Hvad siger dansk forskning? Faktisk risiko på grundlag af register og spørgeskemaundersøgelser
3. Hvad er vigtigt at være opmærksom på i forbindelse med Ungdomskriminalitetsnævnens arbejde?

1. Hvordan vurderer praktikere risikoen for debutkriminalitet?

Vignetter og spørgsmål fra undersøgelsen af professionelles faglige risikovurderinger 2018-2019

- Vignet 1: En dreng er blevet udsat for psykisk mishandling, og forældrene har udsat ham for fysisk vold. Den unges forældre er arbejdsløse og bor ikke sammen. Han er ikke blevet anholdt, sigtet eller varetægtsfængslet som 15-årig eller 16-årig.

Hvor høj er risikoen for, at unge drenge med disse opvækstforhold bliver anholdt, sigtet eller varetægtsfængslet som 17-årige?

Svarkategorier: Meget lav, lav, moderat, høj, meget høj, ved ikke

Svarskala: Angiv risikoen i procent

- kilde: Ejrnæs, Morten, Ida Skytte Jakobsen, Liv Tine Mayland Lyngholm, Randi Riis Michelsen, Cecilie K. Moesby-Jensen og Merete Monrad (2019): *Professionelles faglige risikovurderinger*

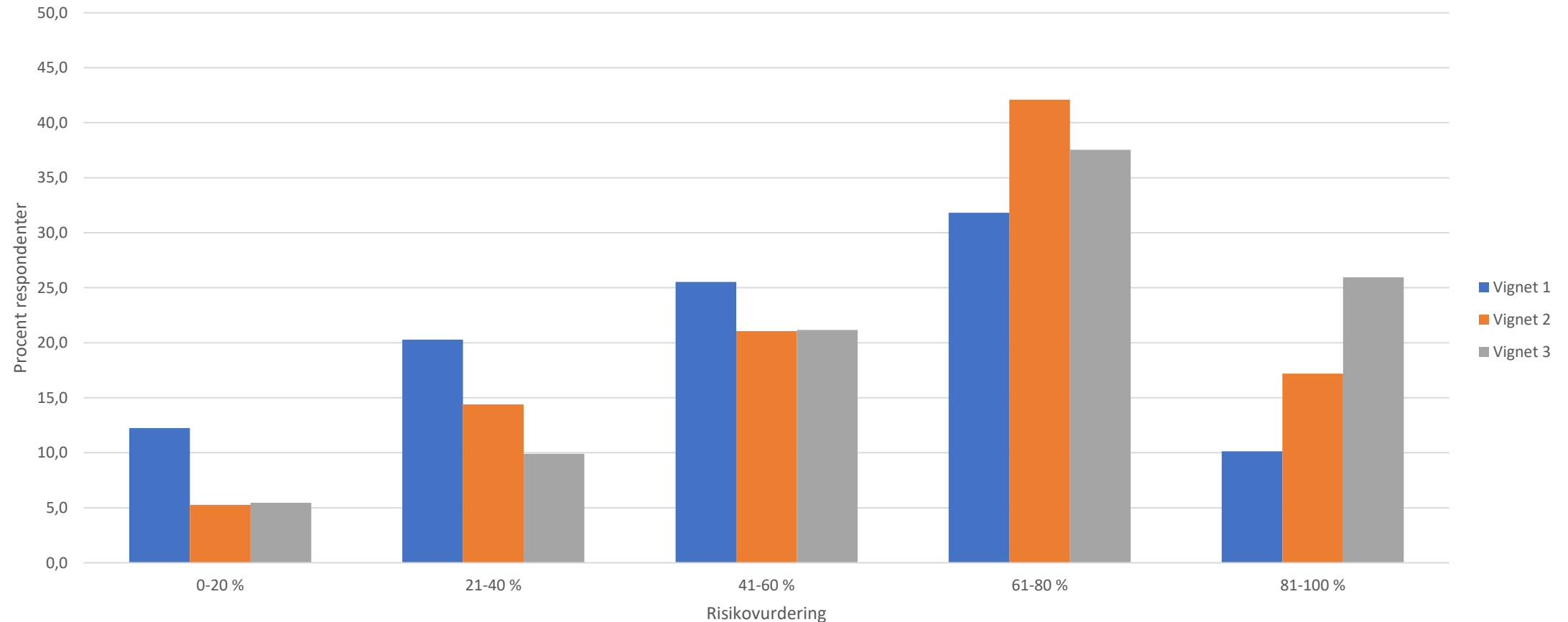
Tabel 1: Professionelles gennemsnitsvurdering af risikoen for debutkriminalitet

	Vignet 1: En dreng er blevet udsat for psykisk mishandling, og forældrene har udsat ham for fysisk vold. Den unges forældre er arbejdsløse og bor ikke sammen.		Vignet 2: En dreng er droppet ud af skolen uden afgangseksamen og har en børnesag i en socialforvaltning. Den unge har været indlagt på en hospitalsafdeling i forbindelse med alkohol- eller stofmisbrug.		Vignet 3: En dreng er droppet ud af skolen uden afgangseksamen, og forældrene har udsat ham for fysisk vold. Den unge har været indlagt på en hospitalsafdeling i forbindelse med alkohol- eller stofmisbrug. Den unges forældre er arbejdsløse og bor ikke sammen.	
	Risikovurdering	Antal svar	Risikovurdering	Antal svar	Risikovurdering	Antal svar
Pædagog	59,2 % [55,0-63,3]	122	66,5 % [62,6-70,5]	124	69,3 % [65,5-73,0]	128
Lærer	48,0 % [40,3-55,7]	40	59,9 % [52,1-67,7]	38	62,4 % [54,6-70,1]	40
Socialrådgiver	44,6 % [39,1-50,2]	66	57,1 % [52,0-62,2]	64	61,2 % [55,8-66,6]	68
Sundhedsplej.	56,6 % [51,1-62,2]	57	62,2 % [57,5-66,9]	58	66,9 % [62,1-71,6]	56
Beregnet risiko	4,1 %		7,3 %		17,8 %	

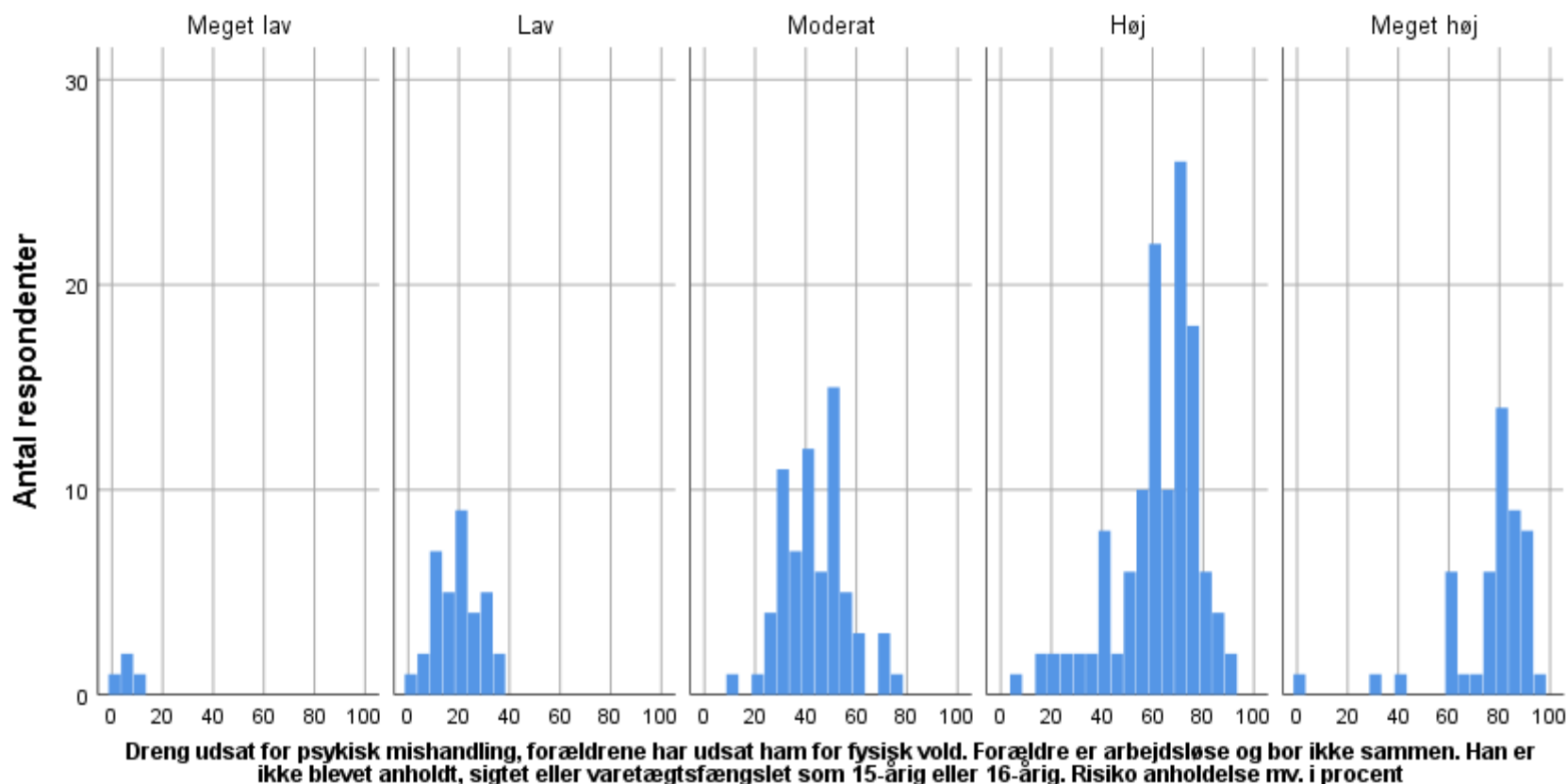
Note 1: Beregnet risiko er baseret på Christoffersen et al. 2011: 96-97.

Note 2: kantede parenteser angiver 95 % konfidensinterval.
 M. ejrnæs 23.02.2021
 Risikoen forudsige kriminalitet? Ved møde om
 Kriminalitetsnævnet Djøf, Dansk Kriminalistforening
 og den retspolitiske tænketank Forsete

Figur 1: Respondenternes vurdering af risikoens størrelse i fem intervaller for hver af de tre vignetter

Figur 2: Antal respondenter, der har betegnet risikoen som henholdsvis meget lav, lav, moderat, høj og meget høj fordelt på deres angivelse af hvor stor risikoen er i procent (vignet 1)

2. Forudsigelse af kriminalitet. Hvad siger dansk forskning? Faktisk risiko på grundlag af register- og spørgeskemaundersøgelser

Uddrag af ”Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge”

- Med baggrund i de fundne risikofaktorer har vi afprøvet, om man kan anvende resultaterne til at forudsige noget om den enkelte persons kriminelle adfærd. Sandsynligheden for, at et barn eller en kriminelle det efterfølgende år. **Hvis man eksempelvis udtrækker børn og unge med en sandsynlighedsprofil, der er større end 20 pct., med henblik på en særlig præventiv indsats, kan man forvente, at 72 pct. af dem, der omfattes af indsatsen, ikke bliver observeret som kriminelle det efterfølgende år.** Man vil med andre ord beskyldte en stor gruppe ’ganske uskyldige’ for at blive kriminelle, selv hvis man alene udtrækker dem, der ud fra deres risikoprofil har en relativt høj risiko for senere at begå kriminalitet.
- Kilde: s. 12 i Christoffersen, M. N., Olsen, P. S., Vammen, K. S., Nielsen, S. S., Lausten, M., & Brauner, J. (2011) *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. København: SFI, 11, 34.

EN STOR ANDEL MED EN RISIKOPROFIL (med relativ høj risiko for senere at begå kriminalitet) BLIVER IKKE KRIMINELLE

Uddrag af: *På vej mod ungdomskriminalitet: Hvilke faktorer i barndommen gør en forskel*

- Selvom der er en sammenhæng mellem, om man er i højrisikogruppen, og om man har begået noget kriminelt, både som 15- og som 18-årig, fremgår det således også med al tydelighed, at langt størstedelen af de unge, som på baggrund af 7-årskaraktistika er kategoriseret som højrisikoung, hverken begår kriminalitet som 15- eller som 18-årige. Der er således mange falsk positive, og som i andre lignende undersøgelser er vores beregninger og vores kategorisering af unge i høj- og ikkehøjrisikogrupper således behæftet med en vis usikkerhed i forhold til forudsigelsen af alvorlig normbrydende adfærd i ungdommen.
- Kilde: s. 37 i Østergaard, S. V., Steensgaard, A. B., Hansen, A. T., Henze-Pedersen, S., & Østergaard, J. (2015) *På vej mod ungdomskriminalitet: Hvilke faktorer i barndommen gør en forskel?* København: SFI.

Konklusion: Debutkriminalitet er svær at forudsige

3. Hvad er vigtigt at være opmærksom på i forbindelse med Ungdomskriminalitetsnævnenes arbejde?

- Vi kan ud fra forskningen sige *for lidt* om hvem der bliver kriminelle til at vi med bare nogenlunde rimelig sikkerhed kan forudsige eller forudse, hvem der bliver kriminelle.
- Det er forbundet med store problemer at kommunikere præcist om, hvad der giver anledning til forskellige risikovurderinger.
- Professionelle har en tendens til at overdrive risikoen
- En høj risikovurdering er udtryk for en pessimistisk prognose, som ofte kan give anledning til en form for stigmatisering og dermed selvopfyldende profeti

Litteratur

Barabas, C., Virza, M., Dinakar, K., Ito, J., & Zittrain, J. (2018, January). Interventions over predictions: Reframing the ethical debate for actuarial risk assessment. In *Conference on Fairness, Accountability and Transparency* (pp. 62-76). PMLR

.Christoffersen, M. N., Olsen, P. S., Vammen, K. S., Nielsen, S. S., Lausten, M., & Brauner, J. (2011) *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. København: SFI, 11, 34.

Ejrnæs, Morten og Svendsen, Idamarie Leth (2021): *Tværfaglighed i Socialt Arbejde*, Samfundslitteratur, København

Ejrnæs, Morten og Monrad, Merete (2020): Praktikeres risikovurderinger: brugen af risikofaktorer i forebyggelsen af ungdomskriminalitet, Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab

Ejrnæs, Morten, Ida Skytte Jakobsen, Liv Tine Mayland Lyngholm, Randi Riis Michelsen, Cecilie K. Moesby-Jensen og Merete Monrad (2019): *Professionelles faglige risikovurderinger*

Ejrnæs, Morten (2019): tværfagligt samarbejdes formål, funktioner og dysfunktioner I. Matthiesen et. I. Mathisesen, Anne-Mette et al. *Bedre møder på tværs*, Samfundslitteratur

Ejrnæs, M. (2006). *Faglighed og tværfaglighed – Vilkårerne for tværfagligt samarbejde mellem sundhedsplejersker, pædagoger, lærere og sagsbehandlere*. København: Akademisk Forlag. Ejrnæs, M. (2017). tværfagligt samarbejde: Begreber og teori. I C.K. Moesby-Jensen (red.), *Når professioner samarbejder – praksis med udsatte børn og unge*. København: Samfundslitteratur: 19-46.

Ejrnæs, Morten og Merete Monrad (2017): Vignetundersøgelser: Nyt blik på tværfagligt samarbejde I C.K. Moesby-Jensen, *Når professioner samarbejder: praksis med udsatte børn og unge*. København: Samfundslitteratur: 99-120.

Østergaard, S. V., Steensgaard, A. B., Hansen, A. T., Henze-Pedersen, S., & Østergaard, J. (2015) *På vej mod ungdomskriminalitet: Hvilke faktorer i barndommen gør en forskel?* København: SFI.